

Mikaelsgården

**OBS! I din dator kan du klicka på länkarna,
i telefonen måste du skrolla neråt i dokumentet för att komma till resp. rubrik.**

[Lennart H Lindberg, Harpolekaren](#)

[Hans Fagerström, Långforsens klocka](#)

[Lennart H Lindberg, Odlaren](#)

[Bo Svärd, Kristina kyrka och rektorsbostaden](#)

[Gustaf Ambe, Den helige Mikael](#)

[Bo Åke Adamsson, väggreliefer](#)

[Axel Erdman, Marknad i Sala](#)

Lennart H Lindberg, *Harpolekaren*

Konstnär Lennart H Lindberg (1911-1979)

Titel *Harpolekaren*

År 1960,
gåva av Anders Diös

Teknik Skulptur i brons

Placering Mikaelsgården

OBS! Fontänen monteras ner under vinterhalvåret.

Foto Jan Storm

Sonen Colbjörn Lindberg: *Gipsförlagan kom till i hans ateljé på Magasinsgatan. Han hade ett h-e med att få stadga i harpans båge. Han fick håll-mig-vaken-piller utskrivna av en läkare och till och med grät för bekymret att bli klar med gipsförlagan till gjutningen av skulpturen inför i invigningen.*

Västmanlands Folkblad 24 februari 1960: *... gipsmodellen, som sedan skall avgjutas i brons hos Bröderna Bergman i Stockholm. Från harpans övre båge skall fem vattenstrålar bilda de strängar som den grubblande harpolekaren rör vid.*

Läs mera om [Lennart H Lindberg](#).

Lennart Lindberg vid *Harpolekaren*.

Värmland MÅNDAGEN DEN 5 OKTOBER 1959

Ingenjör Anders Diös t. v. och salakonstnären Lennart Lindberg, som fick i uppdrag att utforma ett konstverk för nya församlingsgården.

Mikaelsgården fick fin gåva av Diös vid invigningen

Sala stadsförsamlings nya församlingsgård Mikaelsgården invigdes på söndagen av biskop John Cullberg i närvaro av 275-talet inbjudna. Huvudentreprenören byggmästare Anders Diös, som byggt fyra av de fem församlingsgårdar som tillkommit under detta år inom stiftet, var givetvis en av hedersgästerna och han lovade bekosta en skulptur som skall utföras i brons av Salakonstnären Lennart Lindberg, och bli ett vatten-
spel i trädgården utanför Mikaelsgården.

V. FOLKBLAD 24 Feb 1960

Harpolekaren är klar för gjutning

SALA (Folkbladet). Salakonskulptören Lennart H. Lindberg är nu i det närmaste färdig med sin skulptur "Harpolekaren", som har bekostats av byggmästare Anders Diös för planering i en fontän utanför Mikaelsgården.

På bilden ses Lindberg i arbete med en mindre justering av gipsmodellen, som sedan skall avgjutas i brons hos Bröderna Bergman i Stockholm. Från harpans övre båge skall fem vattenstrålar bilda de strängar som den grubblande harpolekaren rör vid.

Colbjörn Lindberg 7 januari 2015: Den här kom till i hans ateljé på Magasinsgatan. Han hade ett h-e med att få stadga i harpans båge. Han fick håll-mig-vaken-piller utskrivna av en läkare och till och med grät för bekymret att bli klar med gipsförlagan till gjutningen av skulpturen inför i invigningen.

MÅNDAGEN DEN 17 JULI 1961

Sala saknar inte skulpturell utsmyckning men det finns plats för flera donatorer!

Carl Eldhs "Ungdom" i Stadsparken har läroverket och Kristina kyrka som bakgrund. Harpolekaren framför Mikaelsgården har gjorts av Sala-konstnären Lennart Lindberg.

I Länstidningens serie om Sommar-Sala skall vi i dag berätta något om den konstnärliga och skulpturella utsmyckning, som möter en besökare på vandring i stadens parker. Stadsparken har haft förtursrätt i förskönandet och i eller kring denna finner man de konstverk som utgör vackra blickfång. F. stadsträdgårdsmästaren J.E. Lantz har i mångt och mycket haft ett finger med i spelet när gällt att få dessa skulpturer skänkta eller på plats. Hans önskan är givetvis att staden eller hugade gåvogivare skall fortsätta utsmyckningen.

Direktör Gustaf Tengfeldt var den förste, som såg till att Stadsparken gavs denna "ansiktslyftning". Hans gåva är daterad till den 23 juni 1938 och utgörs av Carl Eldhs "Ungdom". En vacker ungdomsavgjöring, som dock förlorar något i värde genom att den finns i ett stort antal exemplar och sålunda kan ses i många städer i landet. Den har fått sin plats framför musikstraden och från norrändan av parken har den

läroverket och Kristina kyrka som slående bakgrund.

I slutet på 40-talet kom också minnesstenen av J. H. af Forselles upp. Af Forselles var bergshauptman och verksam i Sala mellan åren 1817—1855. Att han var en diktator och mäktig man i Silverstaden vet också det uttalande av honom som nu finns inhugget i sockeln att berätta: "Jag heter af Forselles, är satt i kung och kronans ställe, och för er go herrar gör jag som jag vill".

Fru Anna Schött i Sala har gjort modellen till bysten och det är också hon som skänkt den till staden. J.E. Lantz lät placera den i lummig inbäddning på "Lycksalighetens ö" och där står den nu som ett minne över den mäktigaste av de herrar som utövade hart när diktatorisk makt över folket i och kring silvergruvan.

Vandrar man vidare genom parken i riktning mot centrala staden finner man den vattenstänkande flickan i springbrunnen i parkens mitt. Den avbildningen gör kanske inte anspråk på att höra till konstverken och det är också den gamle stads-

trädgårdsmästarens önskan att Sala här skall placera ett nyförvärv. Flickan som nu finns att beskåda i springbrunnen stod tidigare vid gamla Smedsbron. Lantz hittade den sedermera i ett skrotlager, lät måla upp den och placerade in den i springbrunnen. Men som sagt: Plats för en donator.

I söderändan av parken står David Wretlings "Nya vingar". Den kom upp 1950, som en gåva från salafru Agnes Fröberg och Lantz glädde sig alldeles speciellt över denna skulptur som innebar att han fick göra stadsparken helt klar före sin pensionering.

En av stadens egna konstnärer, H. Lindberg, har som bekant svarat för den tänkande "harpolekaren", som med vattensträngar "slår tonen" framför Mikaelsgården. Den kom på plats för ett par år sedan i samband med invigningen av Mikaelsgården som en gåva från byggmästare And. Diös och är alltså det senaste förvärvet till den skulpturella utsmyckningen.

Börge.

Rektor Gunnar Flodström, okänd och Lennart Lindberg vid invigningen av Mikaelsgården 1959.

Anders Diös och Lennart Lindberg.

Lennart Lindberg t.v.

Dag Eriksson (Anders Diös AB), Lennart Lindberg och Nils Kebbon.

Okänd, Colbjörn Lindberg, Lennart Lindberg, Nils Kebbon, okänd, och tegelmästare/kyrkvärd Erhard Göransson.

Okänd, okänd kvinna, Erhard Göransson, okänd, Colbjörn Lindberg och Nils Kebbon. I fontänen okänd och Lennart Lindberg.

Hans Fagerström, *Långforsens klocka*

Konstnär Hans Fagerström (1921-2000)

Titel *Långforsens klocka*

År 1959

Teknik Fresk/Kalkmålning

Placering Mikaelsgården, stora salen

Texter ur *En broschyr om Sala* från 1959: *Salabördige Hans Fagerströms stora muralmålning skildrar legenden om David, Västmanlands apostel, när denne kommer till bygden omkring år 1070. Folket offerar till Oden och David pryglas när han förkunnar det nya ordet. I drömmen ser han Jungfru Maria som helar honom och pekar på en kyrkklocka som hänger mellan ett par träd. Han rörde vid klockan vars toner hördes vida omkring. Männen som pryglat honom, veknade och byggde en kyrka till klockan.*

Läs mera om [Hans Fagerström](#).

Hans Fagerström. Foton från Bengt Kebbón.

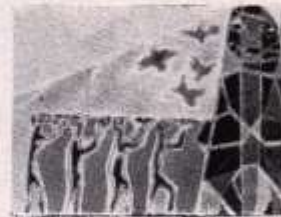
Ur En broschyr om Sala, 1959:

David, Västmanlands apostel, vid Silverberget

(Bilderna ur konstnär Hans Fagerströms fresk i Mikaelsgården)

Enligt en gammal sägen nådde Den helige David, Västmanlands apostel, dessa bygder omkring år 1070. En tidig vårväll kom han genom stor-skogen fram till en glänta, bortom vilken han kunde urskilja en sjö, kantad av mörka skogar. Nära sjön såg han en eld glänsa liksom ur jorden, och några ställningar och grovtimrade hus påminde honom om bergverken i västra Europa. Han träffade en man på väg till sin hydda och fick av honom veta att silvermalm blivit funnen här och nu bröts i tvenne rymningar. Han bävade inför vad han hörde. Han visste att utvinna av bergens skatter var hårda och vilda män. Här dyrkades allttjämt Asarna. Män dräpte män, kvinnor togs som rov och barn offrades ej sällan åt gudarna. — Men David förkunnade den nya fridsläran om vite Krist. Folket lyssnade

en tid. Snart började man vredgas på honom, emedan han alltför djärvt förkastade deras gamla seder. Slutligen band de honom och spöslet hans rygg samt drev honom bort. Han kom inte långt, förrän han segnade maktlös ned. Han bad en brinnande bön om frälsning för detta arma folk, sedan föll han i medvetlöshet. Därunder såg han Jungfru Maria. Hon helade hans sönderslitna rygg och han hörde henne lova honom frid.

Hon hade pekat åt öster och sagt:
"Se där är tecknet på din seger."

Det var morgon, när han vaknade.

Smärtorna var borta. Han såg ditåt

Guds moder visat honom och där

såg han hängande mellan två

furor, en glänsande klocka av silver och brons. Han rörde vid klockan. Dess toner ljud vida. Snart kom männen som misshandlat honom. De förundrade sig. Deras sinnen veknade och de lyssnade åter på apostelns förkunnelse. En ny tid med mildare seder hade börjat.

David måste draga vidare. Männen byggde en kyrka och i dess stapel fick klockan sin plats. David sägs ha återkommit en gång mot slutet av sin levnad. Inkommen i kyrkan hängde han upp

sina tjocka vanter på vad han själv tyckte var en klädeshängare. Den gamle var frusen och skumögd. Allt folket såg dock, att det var på en genom takspringan inträngande solstråle han hängt sina vanter och att de hängde kvar på denna. Ryktet om detta under gick vida kring landet. Av silverbergets folk slöt sig allt fler till hans förkunnelse. — Men icke alla blev kristna. Några hedniska män beslöt att stjäla kyrkklockan. En natt bar de klockan på en stång norrut över Långforsens is. Där på isen råkade de i

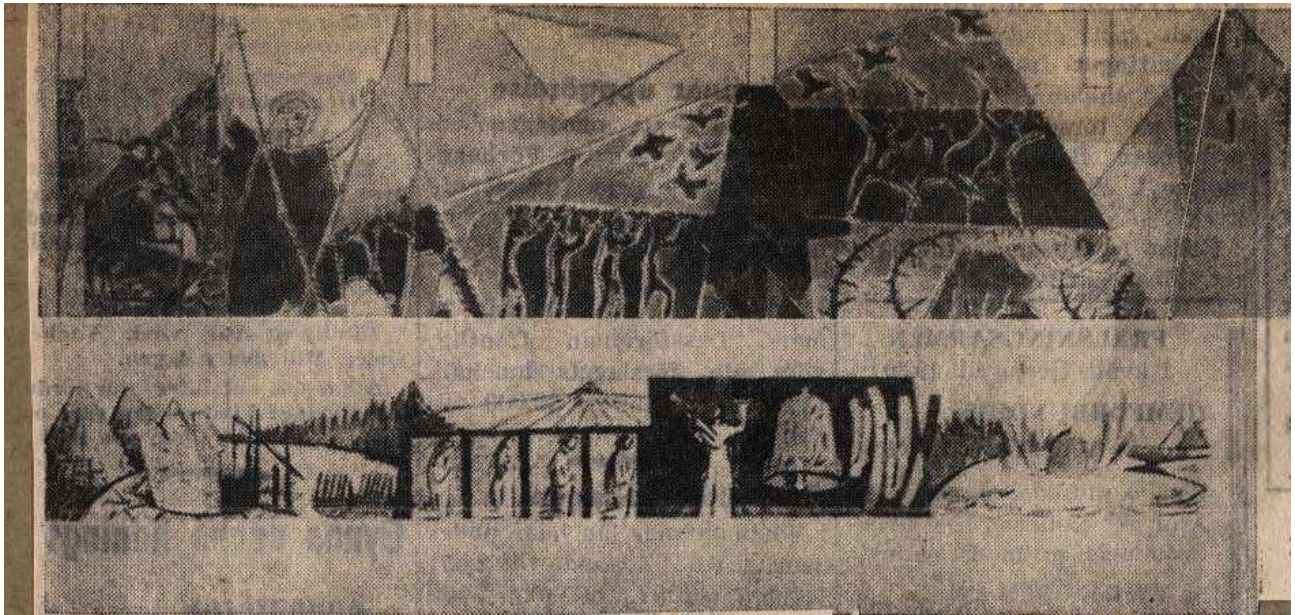
strid med varandra om kyrksilvret som de tagit. De hade ställt ifrån sig klockan, men isen brast och klockan försvann i djupet. Där har den sedan legat och aldrig kunnat återfinnas. Men en natt varje år, den helige Davids, skall den låta höra sina silverklingande, klara toner.

Hans Fagerström och Nils Kebbon resp. Signe Kebbon.
Foton från Bengt Kebbon.

Sala Allehanda 20 mars 1958:

Sankt Davids-legend blir väggdekor i Mikaelsgården

De båda förslag till utsmyckning av Mikaelsgårdens stora samlingssal i form av en väggmålning, som på uppdrag av byggnadskommittén, utarbetats av konstnärerna Hans Fagerström och Olle Lisper, Skreanäs, var på torsdagskvällen föremål för kyrkorådets granskning. Man enades därvid om att låta utföra det fagerströmska förslaget.

Byggnadskommittén tillställde i sina direktiv de båda konstnärerna, som ju bägge är födda i silverstaden, en legend om den västmanländska aposteln David och dennes verksamhet i trakten vid tiden för kristendomens införande i Västmanland. Legendens finns återberättad av Gustav Hedlén och bär namnet "Långforsens klocka".

Enligt denna legend skulle Sankt David ha kommit till våra trakter omkring 1000-talet och funnit ett folk, som dyrkade sina gamla fornnordiska gudar. David talade till detta

folk om Kristus, men vann inget gehör. Han fördrevs med hugg och slag och först sedan han haft en uppenbarelse av

var över deras huvuden mörka fåglar, när de med gissel fördriver David. Bildsvitens centrala parti upptar Jungfruns uppenbarelse för aposteln. Och på ett kongenialt sätt har konstnären fångat in den funna klockan och davidsgestalten i ett. Avgudabilden ligger sönderslagen och därovanför vandrar människorna med sin nya gudstro över ljusare och ljusare fält mot det eviga ljuset. Klocksänkningen i Långforsen har konstnären lämnat därhän. I stället har han givit bildverket en nutidsprägel genom att antyda Kristina kyrkas kontur mot det förklarade ljuset. Men nederst på bilden ser man hur alltjämt en del människor framhårdar i sitt andliga mörker

forsens is. Lispers skiss har en tyngre kolorit än Fagerströms. Även detta konstverk avsåg konstnären att utföra på puts och c:a 2 mån. skulle det ta att anbringa det.

Sala konstförenings styrelse har på uppdrag av byggnadskommittén haft de båda skisserna för granskning och yttrande och styrelsen har funnit att Hans Fagerströms skiss bör komma till utförande.

LÅN 18/ till förs

Enligt vad s byggnadsstyrels hansson upprätt na i Sala. När styrelsen ansök myndighet lämn lämnas ut på e förande, proster

Det kan vara va tala sig om mö inom rimlig tid stånd. Kyrkan

Enligt denna legend skulle Sankt David ha kommit till våra trakter omkring 1000-talet och funnit ett folk, som dyrkade sina gamla fornnordiska gudar. David talade till detta folk om Kristus, men vann inget gehör. Han fördrevs med hugg och slag och först sedan han haft en uppenbarelse av den heliga Jungfrun och begivit sig ut i skogarna, där han funnit en malmklocka hängande mellan ett par granar, återvände han till det folk som förskjutit honom. Klockans klang gjorde människorna mottagliga för hans budskap. När han lämnat våra trakter fanns dock alltså bland folket de som höll fast vid sina gamla gudar och de stal klockan, som under bortförandet sänktes i Långforsen. Legendens berättar också att tid efter annan har klockans klang kunnat höras över sjön och på himlen därovanför har kunnat skönjas en ljusning.

Det fagerströmska förslaget

som kännetecknas av en vacker figurativ uppbyggnad, berättar detaljrikt Sankt Davids upplevelser med en kontinuitet som inte lämnar mycket övrigt att önska. Hela bildsviten har fått en förnämlig konstnärlig rytm och symboliken understryks på ett dekorativt sätt av den relativt blonda koloriten, där växlingarna mellan ljusa och mörkare nyanser givit relief åt kampen mellan det onda och det goda i tillvaron.

I bildsvitens upptakt har man möjlighet att lokalisera sig. Träldomstyngda vackert bågformade ryggar böjs i gruvsysslorna. Så ser man Davids kraftfulla gestalt, då han talar till folket. Men folket går därifrån för att offra åt sitt gudabeläte, en mycket dekorativ koloristisk figur. Hotfullt svä-

gudstro över ljusare och ljusare fält mot det eviga ljuset. Klocksänkningen i Långforsen har konstnären lämnat därhän. I stället har han givit bildverket en nutidsprägel genom att antyda Kristina kyrkas kontur mot det förklarade ljuset. Men nederst på bilden ser man hur alltså en del människor framhärda i sitt andliga mörker och gör en ansats att åter resa avgudabilden.

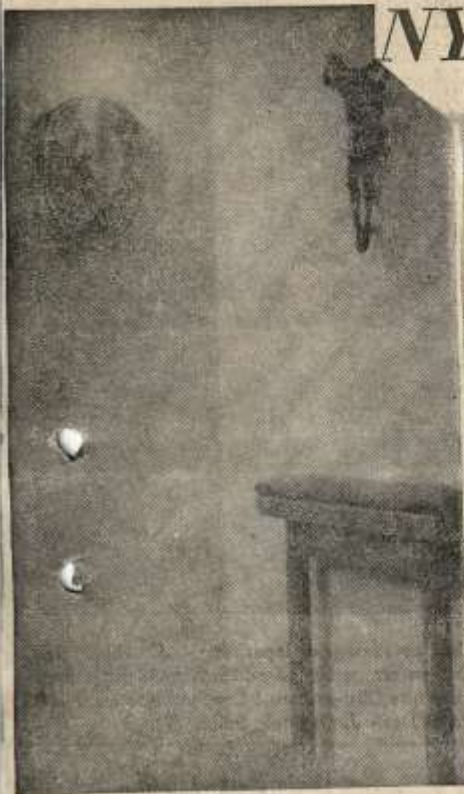
Hans Fagerström avser att anbringa sin i skissen framförda intention på fuktad kalkvägg och han har räknat med att detta skall ta en tid av c:a 6 mån. i anspråk.

Olle Lisper

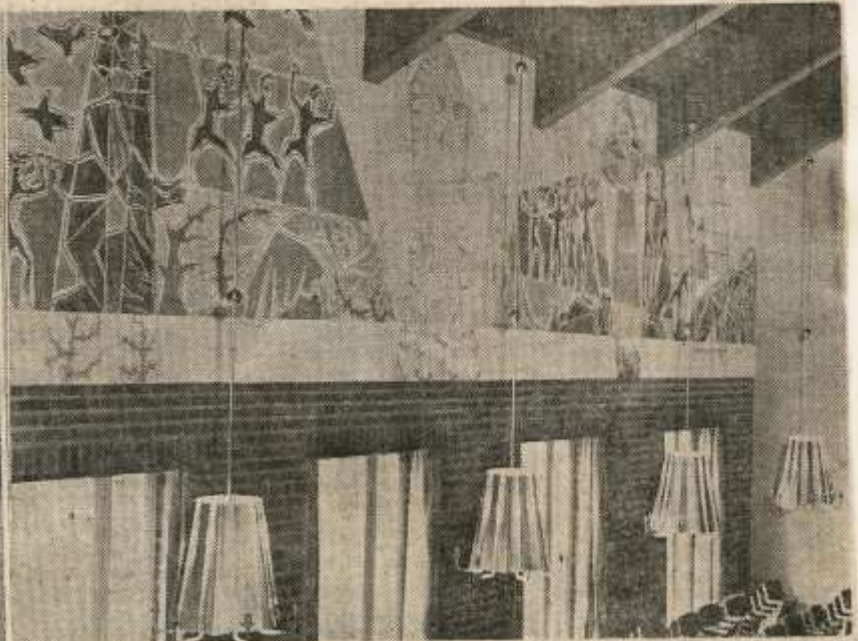
har presenterat en inte fullt så genomarbetad skiss, beroend på att han haft kortare tid på sig för utformningen. Han har också föredragit att dela upp sitt bildverk i 4 tavlor, som är fristående från varandra. Där genom har också själva den figurativa berättelsen gjorts betydligt mer summarisk. Den har måhända blivit i knapphändigaste laget. Han skildrar inledningsvis praktiskt taget bokstavligt efter det tryckta ordet miljön, utan människor. De tre västmanländska bergen och Salas silverskära finns där och ur ett hål i marken stiger kraftiga eldstungor upp. I den andra bilden finner man 4 knäfallande gestalter, som symboliserar omvändelsen. Dessa är omgivna av mörkare ramar, som innebär att de inte helt är frigjorda från sin hedendom. Över dem strålar ett allseende öga och svävar en vit duva. På nästa bild reser sig davidsgestalten mot ett stort kors och där invid ljuder klockan. Kraftiga svagt bågformade färgstavar symboliserar klockklangen. Och i den sista bilden ser man hur samma klocka sänks genom Lång-

Oktober 1959:

SCHWERIN-RUM I SALAS NYA FÖRSAMLINGSGÅRD

En stämningssbild från det lilla samtalsrummet med knäpall under Kristusfiguren.

..., kallat Odlaeren, som finns i den nya Mikaelsgården. T.h. en bild från församlingssalen, där ing. av kyrkomålaren Hans Fagerström som skildrar legenden kring Västmanlands apostel omöjnerar rummet.

SALABORNA SKÄNKTE TAVLOR, TEXTILIER

På söndag — Mikaelidagen — får Salas kyrkliga kretsar ett bortåt 30-årigt önskemål förverkligat. Då inviger biskopen stadens första församlingssgård en vinkelbyggnad i rött fasadtegel vackert belägen mellan Kristina kyrka och Stadsparken. Stridbare ärkeängeln Mikael har fått ge namn åt gården, vilken till allmän belåtenhet kunnat uppföras inom kostnadsberäkningens ram, 1.030.000 kronor. Men så har också givmildheten varit stor bland salaborna, vilka förutom en del pengar skänkt konstverk och andra inventarier, t.ex. textilier.

Kontraktsprosten Nils Kebbön i Sala framför Lennart H. Lindbergs verk i st. Utsalmonor i måleri av Cyrillus Johansson sprider ljuset vackert. En vägg i Dav

Programmet för invigningen av Mikaelsgården på söndag är nu utformat i detalj. Det inleds med högmässa i Kristina kyrka, där predikan hålles av biskop John Cullberg. Efter gudstjänsten blir det samkväm i det nya församlingshemmet samlingshall för 250 inbjudna gäster. Här hålles välkomsttalet av kyrkvärden Erh. Göransson och Sala orkesterförening med tandläkare Bo Lindblom som solist spelar Andantino ur Mozarts Pianokonsert i Ess dur. Vid detta tillfälle invigs också den nya flygen. Kontraktsprosten Nils Kebbön lämnar en redogörelse över församlingshemmet tillkomst och överlämnar Mikaelsgården till Sala stadsförsamling. Kyrkofullmäktiges v. ordf. kyrkvärden Bror Klingwall ber därpå biskop John Cullberg inviga gården för dess ändamål. Sedan biskopen hållit invignings-talet följer psalmsång och sång av kyrkokören.

Ordet förklaras fritt, innan Orkesterföreningen avslutar invigningsprogrammet med Festmusik av Henry Purcell. De inbjudna delas därefter upp i grupper för visning av Mikaelsgården.

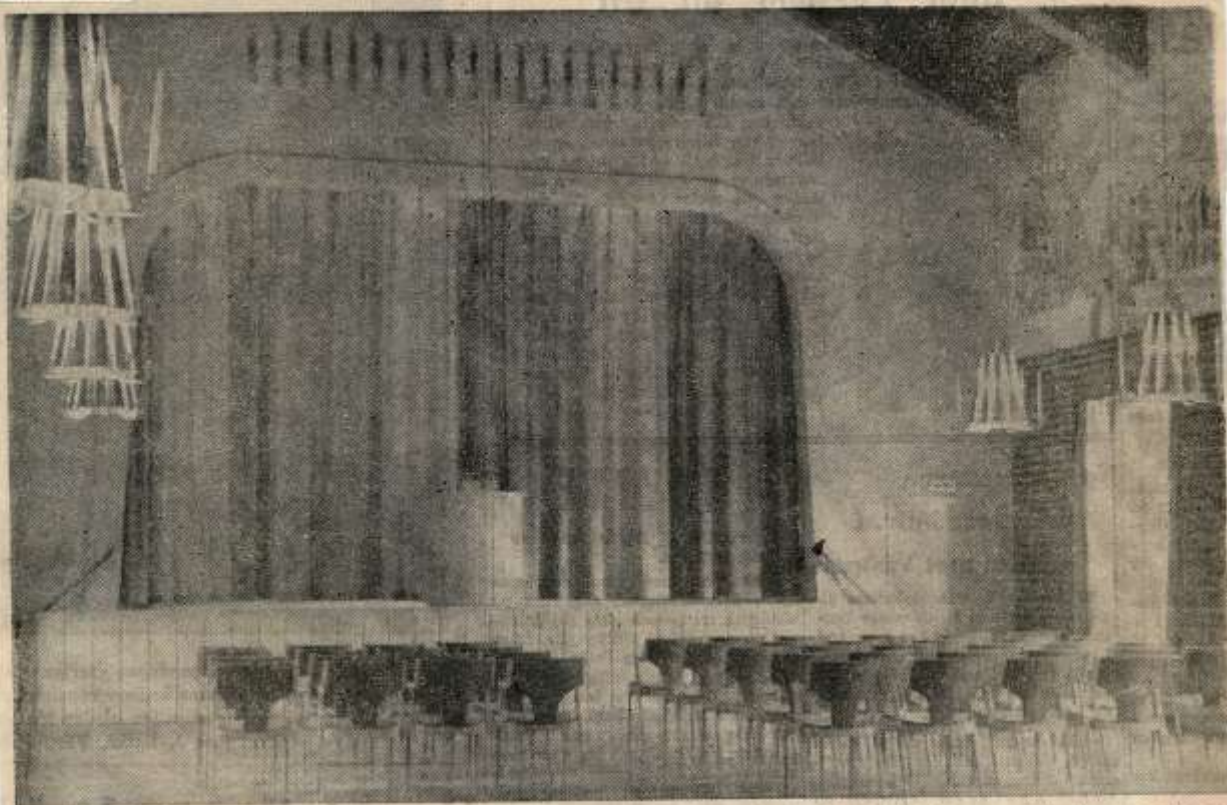
**Biskop, orkester, kyrkokör
medverkar vid invigningen**

SALA ALLEHAND!

På husesyn i

A FREDAGEN DEN 2 OKTOBER 1959.

Mikaelsgården

Från den vackra samlingssalen, där de 252 stolarna klädda i blått nu kommit på plats. Ljuskronorna är komponerade av Mikaelsgårdens arkitekt Cyrillus Johansson. Ridån i dova, väl samstämda färger är vävd på Sala vävskola.

Detalj av Hans Fagerströms kalkmålning med motiv från S:t Davidslegenden, som pryder en hel vägg i samlingssalen.

Del av artikel i Sala Allehanda 2 oktober 1959:

gult och grönt. Den motsatta långväggen är delvis av tegel och avslutas upptill med en stor kalkmålning av salabördige kyrkomålaren Hans Fagerström.

Långförsens klocka

Han berättar på denna vägg under det vackra taket den västmanländska legenden om Långförsens klocka i en serie stramt hållna och uttrycksfulla bilder. Man ser hur Västmanlands apostel, munken David, kommer till Sala, som symboliseras med hjulsteg, eld och andra tecken på gruvdrift. Man ser hur folket blytar till Oden och hur David pryglas när han förkunnar det nya ordet.

Målningen skildrar drömmen David hade, i vilken moder Maria som ett tecken på hans framgång pekar på en kyrkklocka som hänger mellan ett par träd. Väggens berättar vidare om hur avgudabilden krossas och hur kristen förkunnelse ljuder över folket, Kristinakyrkan skymtar i bakgrunden. Nya ställningar för nya kyrkbyggen syns där till slut, men också folk som söker resa avgudabilder igen: det är Hans Fagerströms egen epilog till legenden.

1959

Kristinakyrkan och en nylagd trappa förbinder direkt de bägge byggnaderna. I vinkelbyggnaden t.v. är pastorsexpedition och bl.a. kommunisternas, organistens vaktmästarens bostäder inrymda. I den andra Unga finns bl.a. församlingssalen.

Vinklade bjälkar ger rymd

Församlingssalen, som beräknas skap såsom sykreter m. fl. skall rymma 250 personer, går i milda, få ett tillhåll. En lång, elegant ljusa färger, avbrutna av stolar. Karl Johan-soffa är en av de nas klarblå klädsel. Ett tak med många inredningsdetaljer som breda, skarpt vinklade bjälkar i privatpersoner skänkt till detta avvikande, svagt rödbrun nyans, rum, emmastolar i guldgul klädsel ger rymd åt lokalen, där bl. a. för- andra. Konstnärinnan Anna Stein-samlingens kyrkospelsgrupp skall holtz har skänkt ett glasskåp med hålla till och där det även finns handmålade perslin och ett hand-möjlighet visa film. Scenens in-målat bord. En annan salabo har ramning är gråtonad o. ridan ran-knutit vackra ryor till rummet, dig i dämpade nyanser. En film- Ett modernt kök med kakel i duk finns bakom en andra ridd i svart ligger i anslutning till herr-grått. I taket hänger linjerna gärdarummet. Det mesta perslinet ljuskronor i mässing, formgivna med Mikael-sigillet finns sedan av Cyrillus Johansson. på plats.

Kanonkula och medaljong

Kyrkorådet i Sala kommer i långväggen är delvis av tegel och fortsättningen att hålla sina sam-avslutas upptill med en stor kalk-månstaden i ett rum en trappa målning av salabörds kyrkomå-upp i Mikaelgården, vilket är en hyllning åt Wilhelm von Schwe-laren Hans Fagerström. laren Hans Fagerström.

Långforsens klocka

Han berättar på denna vägg under det vackra taket den väst-manländska legenden om Lång-forsens klocka i en serie stramt hållna och uttrycksfulla bilder. Man ser hur Västmanlands apos-tel, munken David, kommer till Sala, som symboliseras med hjul steg, eld och andra tecken på gruvsdrift. Man ser hur folket blot till Oden och hur David pryglas när han förkunnar det nya ordet.

Målningen skildrar drömmen David hade, i vilken moder Maria som ett tecken på hans framgång pekar på en kyrkklocka som hän-ger mellan ett par träd. Väggel berättar vidare om hur avguda-bilden krossas och hur kristen för-kunnelse ljuder över folket, Kris-tinakyrkan skymtar i bakgrunden. Nya ställningar för nya kyrkbyg-gen syns där till slut, men också folk som söker resa avgudabilder igen: det är Hans Fagerströms egen epilog till legenden.

Herrgårdarum med emmor

En vinkdörr leder från försam-lingssalen in till det a. k. herr-gårdarummet, där mindre säll-

vid Schwerin-salen skall en ets-ning av marinmålaren J. Hägg hänga. Annat som är skänkt till detta rum är en mindre sjuarmad ljusstake, en möbel i vitt samt två rejäla sängar. Rummet är av-sett för gästande föredragshållare, predikanter m. fl.

Rejåla hobbyrum

Vi gör också en kort rund-vandring på nedre botten i Mi-kaelsgården. Där finns en konfir-mandsal för bortåt 20 elever med ett angränsande litet samtalsrum. Där finns också rum för den kyrkliga ungdomsverksamheten med trevliga, robusta möbler ut-placerade på tegelgolvet. Där finns ett rymligt hobbyrum med arbetsbänkar efter väggarna och plats för ett stort ping-pong-bord. Prosten Keßbön och andra med honom hoppas på att allt fler ungdomar skall söka sig hit.

Omklädnadsloger för kyrkspe-larna finns också på nedre bot-ten, liksom kapprum och särskild ingång för ungdomarna. Genom en lucka under golvet i försam-lingssalen kan möbler hisas upp eller ner.

Harpospelare

Pastorsexpedition, stort arkiv-utrymme — det behövs nu när man väntar på pastoratssamman-slagningar — och fyra bostäder finns i gårdens andra länga.

Allt är mycket välordnat och det mesta i färg och form anslut-ningsfullt. Inredningsarkitekten John Kärnhagen har lyckats bra.

Så småningom skall också om-givningarna göra gården rättvisa: på gräsmattan framför entrén skall finnas en näckrosdamm med en skulptur av Lennart Lindberg, föreställande en harpospelare.

Heilen

Mera konst: i gästrummet bred-

Mikaelsgården i Sala ligger nära

Den märkliga 1400-talsmålaren Albertus Pictors tolkning av den helige Mikael i Sala landsförsam-lingens kyrka har varit förebild för den nya församlingssalens st- gill. Högt upp på gaveln mot Stadsparken finns denne riddar-klädde Mikael med bevingat svärd och korsprydd sköld i en medal-jongformad mosaikläggning, aka-pad av stockholmskonstnären Gustaf Ambe, vilken även svarat för byggnadens färgsättning in-onhus. Hjälpt med mosaikens pla-cering hade han av byggnadsarh-itekten Cyrillus Johansson, Stock-holm, vars sista verk Mikaelsgår-den blev.

Det konstverk som omedelbart fångar blicken när man passerat entréns massiva ekportar är dock en salabos. I hallen pryder en de-korativ och formskön studie i smi-de av Lennart H. Lindberg större delen av en ljus vägg. "Odaren" kallas verket, som skildrar arbe-te på åker och i hem och i gru-va, men även mödans glädje och fruktbärande resultat: det finns ljusa partier av mässing i det svarta smidet. En månskära finns där, som i Sala vapen, och en fisk-figur blir symbol både för kyrkan och de många sjöarnas Sala.

Lennart H Lindberg, *Odlaren*

Konstnär Lennart H Lindberg (1911-1979)

Titel *Odlaren*

År 1959

Teknik Väggrellief i järn och mässing

Placering Mikaelsgården, stora salen

Tre bilder från Mikaelsgårdens arkiv med Lennart Lindberg i smedjan under arbetet med *Odlaren*:

Rektor Gunnar Flodström, okänd och Lennart Lindberg vid invigningen av Mikaelsgården 1959.

Anders Diös och Lennart Lindberg.

Lindbergs smide "Odlaren" på plats i Mikaelsgården

S A 3/4 1959

Salakonstnären Lennart H. Lindberg vid sitt vackra smide "Odlaren", som på onsdagen placeras i Mikaelsgårdens entréhall. Bredvid Lindberg hans båda medhjälpare, smidemästare Einar Sahlin och Sixten Norden.

Den konstnärliga utsmyckningen av Mikaelsgården fortgår planerligt. Hans Fagerströms brännanta väggdekor i stora samlingsalen är redan avslutad och har väckt allmän beundran och på onsdagen kom Salakonstnären Lennart H. Lindbergs vackra smide "Odlaren" på plats i entréhallen. Även här konstaterar man att resultatet blivit utmärkt.

Konstnären har all anledning att känna sig tillfreds med sitt arbete, som borde öppna nya vägar till liknande konstnärliga utsmyckningssarbeten för honom. Än en gång är man beredd att understryka att Lindberg i smidet här de verkligt stora förutsättningarna att göra sig gällande. Han har inte någon egen ateljé eller verkstad, som lämpar sig för denna form av konstupövning, men smidemästare Einar Sahlin hos Lings Elfr. på Magasinsgatan har välvilligt ställt både verkstad, tid och krafter till förfogande, understryker konstnären.

När Lennart Lindberg fick uppdraget att smycka den största fria ytan i Mikaelsgårdens entréhall så lämnades inga direktiv om konstverkets utseende eller innehåll. Han svarar alltså själv för verket alligenom och även om det inte har en avgjort sakral prägel, så har konstnären i "Odlaren" lyckats fånga något av den mänskliga vardagens möda och lycka och därtill givit sitt verk en utformning som otvetydigt knyter an till silverstadens. Prosten Nils Kobbön tolkar innebörden i konstverket med en atrof ur en psalm, som lyder "Sänd av himlens sol ett skimmer Herre över mödans dag".

"Odlaren" har utförts i järn och mässing och konstvetningen bildar ett synnerligen dekorativt mönster. Himlens sol — en rektangulär, hamrad mässingsplåt — lyser över odlaren vid plogen och hans kvinna med barnet i en lekfull attityd. Mellan dessa reser sig ett livsträd med mässingfrukter. Hela denna enkla men vackra bild av samhället vilar på ett fundament, som symboliserar gruvan och figurer, som karakteriserar mänsklig möda och uppbyggadsvilja, men även en del kristna symboler kan skönjas, liksom silverakärran. Kompositionen är fast och väl sammanhållen samt dessutom begriplig för envar.

Åke J.

SCHWERIN-RUM I SALAS NYA FÖRSAMLINGSGÅRD

En skulpturbild från det lilla samtalssalrummet med knäpall under Kristusfiguren.

En skulpturbild från det lilla samtalssalrummet med knäpall under Kristusfiguren.

SALABORNA SKÄNKTE TAVLOR, TEXTILIER

På söndag — Mikaelidagen — får Salas kyrkliga kretsar ett borttitt 30-årigt önskemål förverkligat. Då inviger biskopen stadens första församlingssal, en vinkelbyggnad i rött fasadtegel vackert dekorerad mellan Kristnityrkan och Stadsparaden. Stridbare ärkeängeln Mikael har fått en annan utgåva, vilken till allmän beaktelse kommit uppföras inom kostnadsberäkningens ram, 1,030,000 kronor. Men så har också givmildheten varit stor bland salaborna, vilka förutom en del pengar skänkt konstverk och andra inventarier, tex. textilier.

Programmet för invigningen av Mikaelsgården på söndag är nu utformat i detalj. Det inleds med högmässa i Kristina kyrka, där predikan hålls av biskop John Cullberg. Efter gudstjänsten blir det samkväm i det nya församlingssalrummet samlingssal för 250 inbjudna gäster. Här hålls välkomstålet av kyrkvården Erik Göransson och Sala orkesterförening med tandläkare Bo Lindblom som solist spelar Andantino av Mozarts Pianokonsert i Ess dur. Vid detta tillfälle invigs också den nya flygen. Kontraktsprosten Nils Kebbon lämnar en redogörelse över församlingssalrummets tillkomst och överlämnar Mikaelsgården till Sala stadsförsamling. Kyrkofullmäktiges v. ordf. kyrkvården Bror Klingvall ber därpå biskop John Cullberg inviga gården för dess ändamål. Sedan biskopen hållit invignings-talet följer psalmsång och sång av kyrkvidere.

Ordet förklarar fritt, innan Orkesterföreningen avslutar invigningsprogrammet med Festmarsch av Henry Purcell. De inbjudna delas därefter upp i grupper för visning av Mikaelsgården.

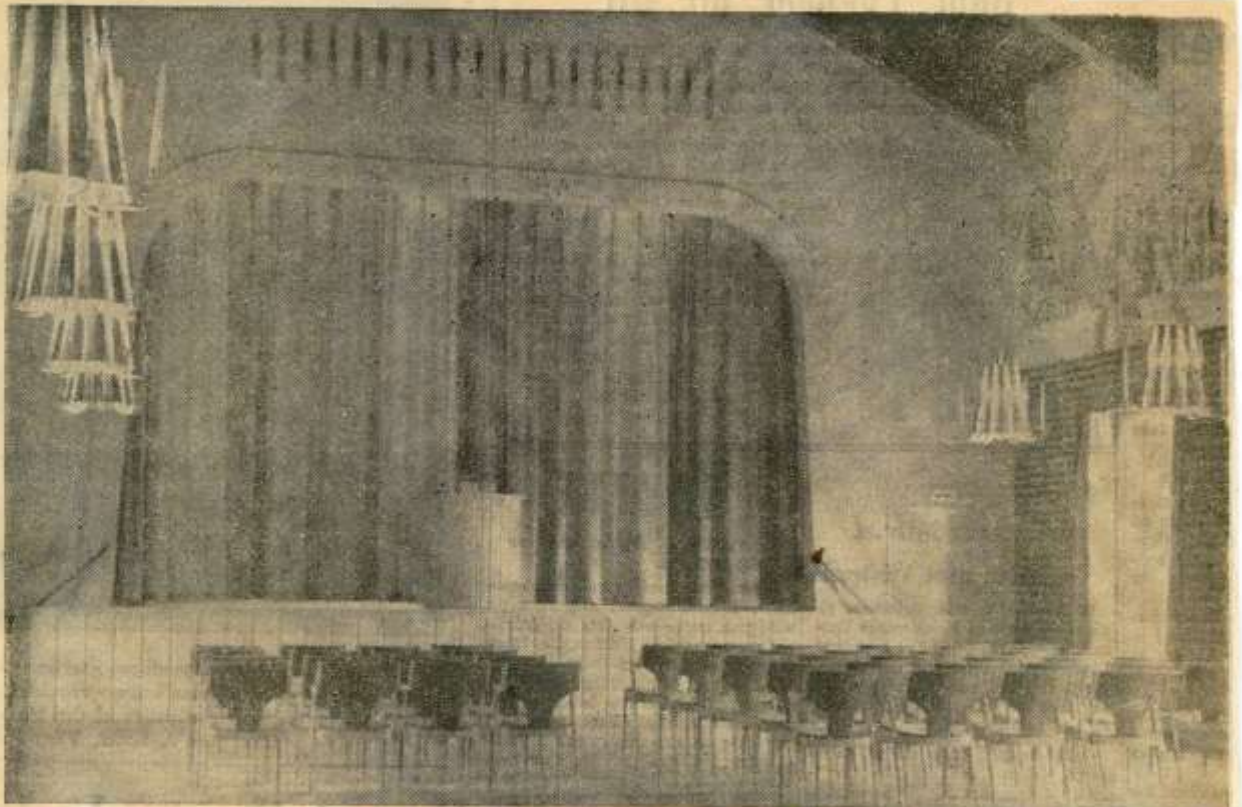
Biskop, orkester, kyrkokör medverkar vid invigningen

SALA ALLEHANDA

På husesyn i

A FREDAGEN DEN 2 OKTOBER 1959.

Mikaelsgården

Från den vackra samlingssalen, där de 252 stolarna klädda i blått nu kommit på plats. Ljuskronorna är komponerade av Mikaelsgårdens arkitekt Cyrillus Johansson. Ridån i dova, väl samstämda färger är vävd på Sala vävskola.

Detalj av Hans Fagerströms kalkmålning med motiv från S:t Davidslegenden, som pryder en hel vägg i samlingssalen.

1959

Kristina kyrkan och en nylagd trappa förbinder direkt de bägge byggnaderna. I vinkelbyggnaden t.v. är pastorsexpedition och bl.a. kommissionärernas, organistens vaktmästarens bostäder inrymda. I den andra längan finns bl.a. församlingssalen.

Vinkelade bjälkar ger rymd

Församlingssalen, som beräknas skapas såsom sykkelsar m. fl. skall rymma 250 personer, går i milda, få ett tillhåll. En lång, elegant ljusa färger, avbrutna av stolar. Karl Johan-soffa är en av de nas klarblå klädsel. Ett tak med många inredningsdetaljer som breda, skarpt vinkelade bjälkar i privatpersoner skänkt till detta avvikande, svagt rödbrun nyans, rum, emmastolar i guldgul klädsel ger rymd åt lokalen, där bl. a. för- andra. Konstnärinnan Anna Stein-samlingens kyrkospelsgrupp skall holtz har skänkt ett glasskåp med hålla till och där det även finns handmålat porslän och ett hand-möjlighet visa film. Scenens in-målat bord. En annan salabo har ramning är gråtonad o. ridån ran-knutit vackra ryor till rummet, dig i dämpade nyanser. En film- Ett modernt kök med kakel i svart finns bakom en andra ridå i svart ligger i anslutning till berr-grått. I taket hänger linjerena gårdsrummet. Det mesta porslänet ljuskronor i mässing, formgivna med Mikaeli-sigillet finns redan av Cyrillus Johansson. på plats.

Kanonkula och medaltjong

Fönstren längs den vänstra, lju-sa väggen är blyinfattade i grått, gult och grönt. Den motsatta Kyrkorådet i Sala kommer i långväggen är delvis av tegel och fortsättningen att hålla sina sam-avslutas upptill med en stor kalk-manträden i ett rum en trappa målning av salabördige kyrkomä-laren Hans Fagerström.

Långförsens klocka

Han berättar på denna vägg under det vackra taket den väst-manländska legenden om Lång-försens klocka i en serie stramt hållna och uttrycksfulla bilder. Man ser hur Västmanlands apos-tel, munken David, kommer till Sala, som symboliseras med hjul-steg, eld och andra tecken på gruvsdrift. Man ser hur tecken blot-tar till Oden och hur David pryg-las när han förkunnar det nya ordet.

Målningen skildrar drömmen David hade, i vilken moder Mari-som ett tecken på hans framgång-pekare på en kyrkklocka som hän-ger mellan ett par träd. Vägg-berättar vidare om hur avgädda bilden krossas och hur kristen för-kunnelse ljuder över folket, Kris-tinakyrkan skymtar i bakgrunden. Nya ställningar för nya kyrkbyg-gen syns där till slut, men också folk som söker resa avgudabilder igen: det är Hans Fagerström egen eplög till legenden.

Herrgårdssrum med emmar

En vikdörr leder från försam-lingssalen in till det s. k. herr-gårdssrummet, där mindre säll-

vid Schwerin-salen skall en ets-nings av marinmålaren J. Hägg hänga. Annat som är skänkt till detta rum är en mindre sjuarmad ljusstake, en möbel i vitt samt två rejila sängar. Rummet är av-sett för gästande föredragshäl-lare, predikanter m. fl.

Rejila hobbyrum

Vi gör också en kort rund-vandring på nedre botten i Mi-kaelsgården. Där finns en konfir-mandsal för bortåt 30 elever med ett angränsande litet samtalsrum. Där finns också rum för den kyrkliga ungdomsverksamheten med trevliga, robusta möbler ut-placerade på tegelgolvet. Där finns ett rymligt hobbyrum med arbetsbänkar efter väggarna och plats för ett stort ping-pong-bord. Prosten Kebbön och andra med honom hoppas på att allt fler ungdomar skall söka sig hit.

Omkädnadsloger för kyrkespe-larna finns också på nedre bot-ten, liksom kapprum och särskild ingång för ungdomarna. Genom en lucka under golvet i försam-lingssalen kan möbler hivas upp eller ner.

Harpospelare

Pastorexpedition, stort arkiv-utrymme — det behövs nu när man väntar på pastoratssamman-slagningar — och fyra bostäder finns i gårdens andra länga. Allt är mycket välordnat och det mesta i färg och form smak-fullt. Inredningsarkitekten John Kärnhammar har lyckats bra.

Så småningom skall också om-givningarna göra gården rättvisa: på gräsmattan framför entrén skall finnas en näckrosdam med en skulptur av Lennart Lindberg, föreställande en harpospelare.

Hellen

Mikaelsgården i Sala ligger nära

Den märklige 1400-talsmålaren Albertus Pictors tolkning av den helige Mikael i Sala landsförsam-lingens kyrka har varit förebild för den nya församlingssalens sl-gill. Högt upp på gaveln mot Stadsparken finns denne riddar-klädde Mikael med bevingat svärd och korsprydd sköld i en medal-jongformad mosaikläggning, ska-pad av stockholmskonstnären Gustaf Ambe, vilken även svarat för byggnadens färgsättning in-omhus. Hjälp med mosaikens pla-cering hade han av byggnadsarki-tekten Cyrillus Johansson, Stock-holm, vars sista verk Mikaelsgår-den blev.

Det konstverk som omedelbart fångar blicken när man passerat entréns massiva ekportar är dock en salabo. I hallen pryder en de-korativ och formakön studie i smi-de av Lennart H. Lindberg större delen av en ljus vägg. "Odlares" kallas verket, som skildrar arbe-te på åker och i hem och i gru-va, men även mödans glädje och fruktbärande resultat: det finns ljusa partier av mässing i det svarta smidet. En månsklära finns där, som i Sala vapen, och en fisk-figur blir symbol både för kyrkan och de många sjöarnas Sala.

Sala Allehanda 2 januari 1980:

nastan självklar utsmyckning
i ett folkets hus.

Därifrån till en miljö av ett
annat slag — Mikaelsgården.
Det första ögonen faller på,
när man öppnar dörren, är en
skulptur av den nyligen bort-
gångne salakonstnären Len-
nart H. Lindberg. Hans sym-
boliska, kraftfulla skapelse
ger liv åt väggen i förrum-
met.

Landstinget är en av inkö-

Bo Svärd, *Kristina kyrka och rektorsbostaden*

- Konstnär* Bo Svärd (f 1936)
Titel *Kristina kyrka och rektorsbostaden*
År 2015
Teknik Blyertsteckning, 120 x 130 cm
Placering Mikaelsgården, entréhallen

Bo Svärd: *När hösten och vintern kommer tecknar jag gärna. Träden framträder fint med sina grenverk. Tusch eller blyerts fångar den dämpade stämningen.*

I Kultur- & Fritidsnämndens motivering till Sala kommuns kulturstipendium 1993: *...för hans konstnärliga insatser i allmänhet och för hans mångåriga konstnärliga dokumentation av Salas kulturmiljöer i synnerhet.*

Läs mera om [Bo Svärd](#).

[Bo Svärds hemsida.](#)

Gustaf Ambe, *Den helige Mikael*

Konstnär	Gustaf Ambe (1895-1972)
Titel	<i>Den helige Mikael</i>
År	1958
Teknik	Mosaik
Placering	Mikaelsgården, gaveln mot Ekebygatan

Kristoffer Dahlqvist, präst i Sala-Norrby-Möklinta pastorat:

Mosaiken med Ärkeängeln Mikael av Gustav Ambe finns på den gavel som vetter mot stadsparken den knyter ihop Mikaelsgården med Sockenkyrkan och nutid med medeltid.

Dåvarande komminister Bertil Elgstedt hoppades i sitt tal vid Mikaelsgårdens invigning att den unga kraftfullheten hos ängeln Mikael skulle inspirera ungdomen.

Wikipedia:

Gustaf Enok Ambe, född 5 april 1895 i Ållaryd, Jät, Kronobergs län, död 23 augusti 1972, var en svensk konstnär och konstpedagog.

Han var son till hemmansägare J. M. Johansson och Anna Danielsson samt från 1927 gift med Sonja Schupler.

Ambe studerade vid Slöjdföreningens konstyrkesskola i Göteborg 1917-1920 och var där elev till John Sten därefter studerade han för konservator Allan Norblad i Stockholm. Han debuterade 1927 i *Lilla utställningen* i Stockholm och han medverkade i utställningarna *Svenska akvarellmålningar från äldre och nyare tid* på Konstakademin och i Hantverks-, industri- och konstutställningen 1928 i Jönköping.

Ambe var huvudsakligen verksam som dekorationsmålare i kyrkor och offentliga byggnader. Bland annat dekormålades väggar och tak i Nyskoga kyrka av konstnären Yngve Lundström och Ambe samt Österåkers kyrka, Våmhus kyrka och Burseryds kyrka. Vid sidan av denna verksamhet var han verksam vid Olofskolan och Socialpedagogiska seminariet som lärare i konstnärliga ämnen samt kursledare i ABF:s målarcirklar. Ambe är representerad vid Kalmar läns museum.

1959

Kristinaskyrkan och en nylagd trappa förbinder direkt de bägge byggnaderna. I inkelbyggnaden t.v. är pastorsexpedition och bl.a. kommunister, organistens vaktmästarens bostäder inrymda. I den andra lungan finns bl.a. församlingssalen.

Vinklade bjälkar ger rymd

Församlingssalen, som beräknas skapas såsom sykkelsar m. fl. skall rymma 250 personer, går i milda, få ett tillhåll. En lång, elegant ljusa färger, svbrutna av stolar-Karl Johan-soffa är en av de nya kläddes. Ett tak med många inredningsdetaljer som breda, skarpt vinklade bjälkar i privatpersoner skänkt till detta avvikande, svagt rödbrun nyans, rum, emmastolar i guldgul kläddes ger rymd åt lokalen, där bl. a. för-andra. Konstnärinnan Anna Stein-samlingens kyrkospelegrupp skall holtz har skänkt ett glasskåp med hålla till och där det även finns handmålade porslän och ett hand-möjlighet visa film. Scenens in-målade bord. En annan salabo har rumning är gråtonad o. ridån ran-knuttit vackra ryor till rummet, dig i dämpade nyanser. En film. Ett modernt kök med kakel i duk finns bakom en andra ridå i svart ligger i anslutning till herr-grått. I taket hänger linjerna gårdsrummet. Det mesta porslänet ljuskronor i mässing, formgivna med Mikael-sigillet finns redan av Cyrillus Johansson. på plats.

Kanonkula och medaljong

Fönstren längs den vänstra, lju-sa väggen är hylinfattade i grått, gult och grönt. Den motsatta Kyrkorådet i Sala kommer i långväggen är delvis av tegel och fortsättningen att hålla sina sam-avslutas upptill med en stor kalk-manträden i ett rum en trappa målning av salabördige kyrkomå-laren Hans Fagerström.

Långforsens klocka

Han berättar på denna vägg under det vackra taket den väst-manländska legenden om Lång-forsens klocka i en serie stramt hållna och uttrycksfulla bilder. Man ser hur Västmanlands apos-tel, munken David, kommer till Sala, som symboliseras med hjul-steg, ehl och andra tecken på gruvdrift. Man ser hur folket blö-tar till Oden och hur David pry-glas när han förkunnar det nya ordet.

Målningen skildrar drömmen David hade, i vilken moder Mari-som ett tecken på hans framgång pekar på en kyrkklocka som hän-ger mellan ett par träd. Väggel-berättar vidare om hur avguda-bilden krossas och hur kristen för-kunnelse ligger över folket. Kris-tinaskyrkan skymtar i bakgrunden. Nya ställningar för nya kyrkbyg-gen syns där till i ut, men också folk som söker resa avgudabilder igen: det är Hans Fagerströms egen epilög till legenden.

Herrgårdsrum med emmor

En viktörr leder från försam-lingssalen in till det a. k. herr-gårdsrummet, där mindre säll-

vid Schwerin-salen skall en ets-nung av marinmålaren J. Hägg hänga. Annat som är skänkt till detta rum är en mindre sjuarmad ljusstake, en möbel i vitt samt två rejäla sängar. Rummet är av-sett för gästande föredragshäl-lare, predikanter m. fl.

Rejäla hobbyrum

Vi gör också en kort rund-vandring på nedre botten i Mi-kaelsgården. Där finns en konfir-mandsal för bortåt 20 elever med ett angränsande litet samtalsrum. Där finns också rum för den kyrkliga ungdomsverksamheten med trevliga, robusta möbler ut-placerade på tegelgolvet. Där finns ett rymligt hobbyrum med arbetsbänkar efter väggarna och plats för ett stort ping-pong-bord. Prostén Kebbön och andra med honom hoppas på att allt fler ungdomar skall söka sig hit.

Omklädnadsloger för kyrkospe-larna finns också på nedre bot-ten, liksom kapprum och särskild ingång för ungdomarna. Genom en lucka under golvet i försam-lingssalen kan möbler hivas upp eller ner.

Harpospelare

Pastorsexpedition, stort arkiv-utrymme — det behövs nu när man väntar på pastoratssamman-slagningar — och fyra bostäder finns i gårdens andra luga.

Allt är mycket välordnat och det mesta i färg och form smak-fullt. Inredningsarkitekten John Kärrhagen har lyckats bra.

Så småningom skall också om-givningarna göra gården rättvisa: på gräsmattan framför entrén skall finnas en näckrosdamm med en skulptur av Lennart Lindberg, föreställande en harpospelare.

Hellen

Mikaelsgården i Sala ligger nära

Den märklige 1400-talsmålaren 'Albertus Pictors tolkning av den helige Mikael i Sala landsförsam-lingens kyrka har varit förebild för den nya församlingssalens sig-ill. Högt upp på gaveln mot Stadsparken finns denne riddar-klädde Mikael med bevingat svärd och korsprydd sköld i en medal-jongformad mosaikläggning, aka-pnad av stockholmskonstnären Gustaf Ambe, vilken även svarat för byggnadens färgsättning in-omhus. Hjälp med mosaikens pla-cering hade han av byggnadsarki-itekten Cyrillus Johansson, S'ock-holm, vars sista verk Mikaelsgår-den blev.

Det konstverk som omedelbart fångar blicken när man passerat entréns massiva ekportar är dock en salabo. I hallen pryder en de-korativ och formaknuten studie i smi-de av Lennart H. Lindberg större delen av en ljus vägg. "Odlaren" kallas verket, som skildrar arbe-te på åker och i hem och i gru-va, men även mödans glädje och fruktbärande resultat: det finns ljusa partier av mässing i det svarta smidet. En månskära finns där, som i Sala vapen, och en fisk-figur blir symbol både för kyrkan och de många sjöarnas Sala.

Bo Åke Adamsson, väggreliefer

<i>Konstnär</i>	Bo Åke Adamsson (f 1941)
<i>Titel</i>	Reliefer
<i>År</i>	1958
<i>Teknik</i>	Lackerad järnplåt
<i>Placering</i>	Mikaelsgården, gaveln mot Ekebygatan

Bo Åke Adamsson, Väggreliefer, Mikaelsgården 1987. Lackerad järnrelief.

Bo Åke Adamsson: *Den nedre är stor och tung. Viktigt att få blomslingor, bokstäver och figurer att hålla ihop. Bokstäverna i mitt eget typsnitt. Galvaniserad/försinkad och lackerad med metallack i vitt för att synas bra mot tegelväggen.*

Mera om [Bo Åke Adamssons konst i Sala kommun](#).

Axel Erdmann, *Marknad i Sala*

Konstnär Axel Erdmann (1873-1954)

Titel *Marknad i Sala*

År 1909

Teknik Oljemålning på duk

Placering Mikaelsgården

Wikipedia, april 2021:

Olof Axel Ferdinand Erdmann född 2 augusti 1873 i Stockholm, död 15 maj 1954, var en svensk målare och folkbildare. Han var son till geologen Edvard Erdmann.

Erdmann studerade vid Konstnärsförbundets första målarskola (aktiv 1890–1896) med Richard Bergh, Per Hasselberg, Anders Zorn och Carl Larsson bland lärarna, senare också i Köpenhamn. 1912–1916 förestod han Göteborgs musei rit- och målarskola, känd som Valands målarskola. På 1920-talet bodde han i Järvsö i Hälsingland. Från denna tid foreligger inredningar och dekorativa arbeten i Järvsö, Klövsjö och Ovansjö socknar samt i svenska sjömanskyrkans lokal i Antwerpen. Någon gång under denna tid förefaller han ha slutat som konstnär och i stället arbetat som resande föreläsare i konst- och hembygdsfrågor.

Då Erdmann var på hemväg från en tre månaders föreläsningsturné 1931, inträffade Ådalshändelserna, där demonstrerande arbetare besköts av svensk militär och fem personer dödades. Detta skakade djupt den idealistiskt och kristet sinnade Erdmann, som beslöt att personligen arbeta för att förbättra levnadsförhållandena för arbetarna i Ådalen och hjälpa till att överbrygga klassmotsättningarna. Erdmann och hans fru flyttade därför till Kramfors och etablerade en studieverksamhet där i samarbete med ABF, IOGT och NTO. Som stöd hade han ”Kommittén för stödjande av Erdmanns verksamhet i Ådalen”. Senare kom verksamheten att bli känd som Studiehemmet i Kramfors och anslöts till hemgårdsrörelsen, som hade Birkagården i Stockholm som sin främsta exponent. På Erdmanns tid, som varade fram till 1940, bestod

verksamheten främst av allmänbildande studiecirklar för yngre arbetslösa. Efter det att Erdmann låtit pensionera sig och flyttat tillbaka till Järvsö fortsatte verksamheten i Kramfors fram till 1972.

Erdmann beskrivs i samband med sin verksamhet i Kramfors som en karismatisk lärare, men det är få spår efter honom från tiden vid Valand. I en framställning av Valands historia omtalas han endast med namn i en översikt över skolans lärare. Detta kan ha att göra med hans egen ställning som konstnär. Han är mest känd för stadsbilder, främst från Stockholm, Göteborg och Uppsala målade med impressionistisk teknik. Stockholms stadshus äger en större serie av hans huvudstadsbilder, bland vilka särskilt märks Norrbro och Norrström (1910). Han målade porträtt och genrebilder, och var verksam som tecknare och etsare.

Hans stadsbilder har genom motivvalen haft en omedelbar apell för en borgerlig publik men är konstnärligt mindre betydande än verken till företrädaren Carl Wilhelmson eller efterträdarna, "1909 års män" Birger Simonsson, Carl Ryd och Tor Bjurström. Att Erdmann slutade som konstnär kan tolkas som att han själv insåg detta.

Axel Erdmann är utom på Stockholms stadshus representerad på Nationalmuseum, Göteborgs konstmuseum, Norrköpings konstmuseum¹ samt på museet i Östersund.

Axel Erdmann var gift två gånger, först från 1905 med skådespelerskan Betty Jansson och från 1912 med pianisten Ragnhild Tønning. Erdmann dog 1954 i Järvsö vid 80 års ålder.

Axel Erdmann var vän med Ivan Aguéli. Kanske kom målningen *Marknad i Sala* till efter besök i Sala tillsammans med Ivan.

Ur Axel Gauffins bok, *Ivan Aguéli, Människan – Mystikern – Målaren*, del 1, sid. 29 och 97-98:

Han skulle dock få göra ett sista försök att bli en aktad medborgare. Stallmästaren hade hört talas om något som hette Praktiska arbetsskolan för barn och ungdom vid Brunkebergstorg i Stockholm där rektor Palmgren hade visat sig kunna göra folk av de mest omöjliga, och här inskrevs hösten 1888 John Agelii från Sala i tionde klassen, närmast motsvarande den som han tidigare utan framgång genomgått i Falun och Visby. I klassen under gick en yngling vid namn Axel Erdmann, som i likhet med Agelii gick och drömde sig en framtid som konstnär. Men ingen av dem anade att den andre i all hemlighet satt och tecknade och att de ett par år senare skulle bli intima vänner i ett glatt konstnärslag.

Belägenheten av Johns bostad vid Frejgatan 36 inbjöd osökt till promenader i denna nya stadsdel som just denna tid höll på att växa fram. Här finner han lockande motiv för sin penna. Men det är inte de

Men det var en medlem av stockholmsgänget, som ej står nämnd på kortet, för vilken den nya adressen var särskilt välkommen. Axel Erdmann skulle resa till Paris, visserligen också för att se på staden men som han själv medger, framför allt för att träffa Aguéli. Han bebådade sin ankomst och hälsades hjärtligt välkommen, och en vacker aprildag stod han utanför 16 rue Cortot. Aguéli var inte hemma, men portvakten hade ett skriftligt meddelande från honom med uppgift var han kunde träffas, på ett litet kafé i närheten. Där fanns emellertid ingen Aguéli och Erdmann slog sig ned vid ett glas öl i väntan på vännen. När Aguéli omsider infann sig, fann han sig föranlåten att hos värden be om ursäkt för sin landsman som inte förstod bättre än att förtära en sån där bochedryck.

Och så följde då Erdmann Aguéli hem för att taga i besittning den bostad, där han skulle kinesa den närmaste tiden. Det befanns, berättar Erdmann, vara ett litet rum med tegelgolv, högst 2 eller $2\frac{1}{2}$ meter i fyrkant. Ej en enda möbel, ej ett bord, en stol eller ens en säng. Blott en massa gamla böcker med vilka man bäddade under huvud och knän — folianter, religionsurkunder på, som Aguéli upplyste, hebreiska, ryska, grekiska och sanskrit.

Så skulle Aguéli visa sin vän Paris. »Han förde mig», skriver Erdmann, »till Louvren, Cluny och framför allt till musée Guimet och gav mig en verklig kurs i synnerhet på det första och sistnämnda museet, oändligt väckande och värdefullt, men så despotiskt och opsykologiskt, att jag stundom föll samman av trötthet.»

Man förstår att det efter en sådan dag ej var så lockande att behöva ordna de hårda folianterna till madrass och huvudgärd, och så många nätter stod ej heller Erdmann ut med kinesandet på rue Cortot utan flyttade över till ett litet hotell i grannskapet. Men även med denna anordning blev det i längden olidligt med Aguélis despotism, och efter några veckor gjorde Erdmann revolution och företog sig att ensam studera museerna varje dag, så länge de voro öppna.

Men Aguéli träffade han ju fortfarande tid efter annan. En kväll när han tittade in i det lilla kyffet vid rue Cortot, fann han värden liggande sjuk, utsträckt på sin bokhög, som vanligt utan lakan eller fäcke men med slängkappan över sig.

Erdmann blev helt förskräckt och erbjöd sig att hämta en läkare, men Aguéli avböjde otåligt — det enda han önskade var att få vara i fred. »Men innan du går kan du göra mig den sista tjänsten.»

»Den sista tjänsten?!»

»Ja, du kan ta fotogenkannen där i hörnet och slå ut innehållet i en cirkel omkring mig på golvet till skydd mot vägglössen.»

Erdmann gjorde som han blivit tillsagd. En stark fotogenlukt spred sig i rummet.

»Fy tusan, vilken stank! Slå upp fönstret!»

Erdmann lydde. Det var oväder ute. Åskmolnen urladdade sig över staden djupt därnere, regnet forsade utför de branta gatorna på la Butte Montmartre. Och bakom i mörkret, halvkvävd av fotogenstanken, låg den underligaste av bohemer, huttrande av feber under sin nötta slängkappa på sin hebreiska bibel, sin koran och sin Swedenborg.

»Sannerligen», slöt Erdmann sin berättelse, »det var en stämning så intensiv, att den aldrig kommer att gå ur mitt minne.»

Erdmann kände rätt — här var något främmande som han stod utanför, som han aldrig skulle tränga in i.